

Uhtuan maestro on poissa

Tunnettu uhtualainen kulttuurivaikuttaja **Veikko Pällinen** kuoli 21.11.2001 paikallisessa sairaalassa Kalevalassa. Hän täytti viime huhtikuussa (25.4) 80 vuotta.

Veikko Pällinen oli monipuolinen musiikkimies: säveltäjä, muusikko ja kuoronjohtaja. Taipumukset ilmenivät jo kouluvuosina, jolloin hän opeteli soittamaan haitaria ja balalaikkaa. Vuonna 1936 Veikko meni Petroskoin musiikkiopistoon, missä oli mm. kromaattisen kanteleen luoja Viktor Gudkovin oppia. Tällä oli suuri merkitys nuoren musiikinopiskelijan tulevaan kehitykseen.

Sodan jälkeen alkoi Veikon puoli vuosisataa jatkunut merkittävä työ niin kotiseudun kuin koko Karjalan kulttuurielämässä. Hän perusti Uhtualle oman Kantele-yhtyeen, johti lauluyhtyeitä, kuoroja, tanssiryhmiä, torvisoittokuntaa ja harrastajateatteria sekä sävelsi kymmeniä lauluja. Monet hänen sävellyksistään ovat jo ikivihreitä, mm. sellaiset kuin Uhtuan valssi, Kuitin koivu ja Kalevalan joutsen.

Veikko Pällisen työ ei jäänyt vailla tunnustusta. Kotiseudullaan hän oli kunnioitettu ja arvostettu kulttuuripersoona. Valtiovalta palkitsi hänet ansi-osoituneen kulttuuriryöntekijän arvonimellä, ja Kostamuksessa järjestetään vuosittain Veikko Pälliselle omistettu musiikkifestivaali. -SV

Juuri joulun alla meidät taivoitti suruviesti, joka kertoi, että **Boris Kotkansalo** on siirtynyt tuonilmaisiin. Boris - paremmin hänet tunnettiin nimeltä Botna - oli Kiestingin Kokkosalmen brihatsuja, Homan vauraan talon poikia. Hänen muistikuviaan Kokkosalmen

kotikylästään olivat poikavuosien ihanat onkikesät, joista hän eläissään aina jaksoi haastaa.

Vaan suuret myllerrykset toivat nuoren brihatsun heposen reessä Kuusamon kautta Oulun valjastehtaalle ja sieltä Muhokselle, josta hän tuottonsa keralle teki moniaita kaupparetkiä Oulujokivarteen. Muhoksella aukenivat myös koulun ukset ja tuo koulunkäynti jatkui sittemmin Ouluunsaun Maikkulassa.

Koettelipa hän myös lohen kalastusta Oulujoella, ennen kuin matkasi 30-luvulla veljensä luo Martinniemenelle. Siellä Botna jo omiin leipiin ryhtyi, kunnes siirtyi sieltä Kemiin, missä akottui.

Kemistä hän ulotti työmatkansa aina Petsamoon asti harjoittaen siellä mm. metsästystä ja metsätöitä. Kuten kaikki ikäisensä, hänetkin sota tavoitti 1939 ja heitti kaukopartiohommiin Sallan ja Kuusamon suunnille. Viisi vuotta niissä hommissa meni, kuten hän tapasi kertoilla. Sodasta palattuaan hän omistautui ammatillean satamamiehenä. Kerkesipä hän sodan jälkeen olla viitenä suvena lohen kalastuksessa

Torniojoellakin. Ja kun talvi alkuaikana sulki Kemin sataman, hän kulki metsä- ja kirvestöissä ympäri maata.

Jo tuonilmaisiin aiemmin menneen Sylvi-vaimon kanssa hän saattoi maailmaan kuusi lasta, joille nouti leivän joskus kaukaakin ja kovalla vaivalla. Karjalainen avoin luonne ja uteliaisuus kasvattivat Botnasta miehen, jolla ei suksi tökännyt huonollakaan kelillä. Satamatyön lomassa hän oppi kolme vierasta kieltä, ja synnyinlahjana saatu avoimuus auttoi häntä kunnioittamaan ihmistä, oli pa tämä millä portaalla tahansa.

Mitä olisikaan ollut kyykkä ilman Botnaa tai päinvastoin: hän jaksoi aina pelistä puhua ja pelata saavuttaen huimiakin tuloksia. Kyykkäpelissä hänellä oli oma temperamentti, jota ei kukaan pystynyt jäljittelemään; hän eli koko sielullaan kyykälle. Hän oli myös penkkiurheilija sanan varsinaisessa merkityksessä. Kukapa ei muistaisi hänen mieliin painuvia kommenttejaan katsomosta.

Nyt Botna on poistunut keskuudestamme. Me olemme menettäneet kunnan starikan, joka koko sydämeästään eli sille asioille, joita katsoi tärkeinä. Nuo asiat olivat karjalaisuus ja kyykkä. -MT.

Anni Paajaste, ent. Anni Ortjontytär Pekusjev täytti 100 vuotta 15.2.-02 Varpaisjärvellä. Hän on syntynyt Kostamuksen Suojärvellä. Omatoiminen, korkeaan ikään nähden vireä vanhus viettää eläkepäiviään rivitaloasunnossaan.

Tekniikan lisensiaatti, yliopettaja **Juhani Mitronen** täytti 70 vuotta 12.1.-02 Pirkkalassa perheen parissa. Hän on tunkualaisen rovasti Lauri Mitrosen poika.

Juhani syntyi Sortavalassa, kirjoitti ylioppilaaksi Jyväskylässä ja valmistui insinööriksi Tampereen teknillisessä korkeakoulussa. Hän on tehnyt pit-

Suomenruotsalainen kirjailija, taiteilija ja laivojen sekä merenkulun tutkija **Björn Landström** on kuollut 84-vuotiaana. Hän oli syntynyt 21.4.1917 Kuopiossa.

Landströmin meriaiheiset kirjat (Tie Intiaan, Kolumbus, Laiva ym) ovat tarkkoine historiallisine yksityiskohtineen alansa kansainvälisiä klassikoita.

Landströmiä veti puoleensa myös Kalevalan sankarimaailma, johon hän mittavassa kuvituksessaan lietsoi aimo annoksen viikinkihenkeä. Landströmin Kalevala-kuvitus ilmestyi eepoksen juhlavuonna 1985 Otavan kustannuksella.

Helsingin ortodoksisen seurakunnan jäsenlehdessä ilmoitetaan vuonna 1920 Uhtualalla syntyneen **Saara Kivilehdon** kuolleen.

Maa- ja metsätaloustieteiden maisteri **Ukko Rummukainen** kuoli 11.11.-01 Helsingissä. Hän oli syntynyt 26.5.1924 Liperissä. Hän teki elämäntyönsä Metsätutkimuslaitoksessa metsätuhojen ja metsäpatologian tutkijana. Hänen puolisonsa työskenteli vuosia seuramme toimistonhoitajana, ja tytär soitti kannelta juhlistamme. - PK

kän työrupeaman toimien käytönpäällikkönä ja teknillisenä johtajana. - KP

Toini Kälviäinen täytti 104 vuotta Oulussa 8.1.-02. Hän on kotoisin Repolasta ja satojen Karjalan pakolaisten opettaja; elämäntyönsä hän teki Kymminlinnassa ja Maikkulassa.

Oulussa vietettiin 5. päivä elokuuta **Olga Nykäsen** 80-syntymäpäiviä. Olga on syntynyt Pistojarvella 6.8.1921 Juho ja Helena Salon, ent. Potapoff, perheeseen kolmantena lapsena; kaksi vanhempaa olivat Simo ja Irja. Olga oli boin puolen vuoden ikäinen, kun perhe tuli Suomeen vuoden 1922 alkupuolella. Kuusamoon asetettiin asemaan ja sieltä sitten aikoinaan löytyi Olgallekin työpaikka Kuusamon talouskaupasta.

Olga avioitui niinkään vianalain, Akonlahdessa syntyneen Pekka Nykäsen kanssa. Yhdessä Pekka ja Olga perustivat Paltamoon kaupan, josta tuli heidän elämäntyönsä. Pekan kuoleman jälkeen Olga piti kauppa vielä jonkin aikaa,

(jatkuu sivulla 26)

Akonlahden Ystävien

vuosikokous pidetään Karjalan Sivistysseuran heimojuhlien yhteydessä Kuhmossa (Kuhmo-talo) lauantaina 6. p:nä huhtikuuta 2002 klo 15. - Tervetuloa!

Uhtua-Seura ry:n

10. juhluvuosikokous pidetään Karjalan Sivistysseuran heimojuhlien yhteydessä Kuhmossa (Kuhmo-talossa) lauantaina 6. p:nä huhtikuuta 2002 klo 14.30. - Tervetuloa!

Missikilpailu Kuhmossa

Karjalan Sivistysseuran heimojuhlien yhteydessä Kuhmossa päästään seuraamaan myös Missikilpailua. Kalevalan Kansanteatteri tuo sunnuntaina, huhtikuun 8. päivänä klo 15.30 Kuhmo-talossa parrasvaloihin tämän nimisen riemastuttavan komedian. Kyseessä on kappaleen karjalankielinen kantaesitys.

Komedian on kirjoittanut viime vuosikymmenien suosituimpiin kuuluva venäläinen näytelmäkirjailija Aleksandr Galin, joka etsii näytelmiensä aiheet ympärillä tapahtuvasta elämästä, ihmisluonteesta monitahoisuudesta ja elämäntaistelusta. Galin katselee arkielämää humoristin silmin.

Kuhmossa nähtävän näytelmän juonen kirjailija on kehittänyt nykyilmidiöiden ympärille. Venäläisessä syrjäisessä pikkukaupungissa puhkeaa naisväen keskuudessa kova kuhina, kun on luettu lehdestä, että eräs japanilainen firma haluaa palkata lah-

jakkaita, laulu- ja tanssitaiteisia naisia ulkomaisiin eliittiklubeihin. Ilmoitukseen pujahtanut pikku virhe uhkaa kuitenkin käydä kohtalokkaaksi karsintakilpailun järjestäjille. Kaikenikäiset naiset, joilta löytyy jos jonkinlaista lahjakkuutta, ryntäävät kilpailuun työnsaannin toivossa. Järjestäjien tarkoitus oli löytää nuoria, kauniita ja vapaita naisia.

Tulkin vaikeana tehtävänä on kilpailusta karsituneet, riehaantuneet naiset rauhoittumaan. Vaivoin aikaansaatu kompromissi uhkaa kaatua ja tilanne mutkistuu entisestään, kun missiehdokkaiden aviomiehetkin sotkeutuvat asiaan.

Näytelmän ovat kääntäneet karjalaksi **Valentina Saburova** ja **Viktor Melentjev**. Ohjaus on Valentinan Saburovan ja pääosassa nähdään **Lilja Nikutjeva**.

• Lippuja hintaan 8 euroa on saatavissa ovelta ennen näytännön alkua.

Elostu paginan välis

Nykyäänusta ja karjalaiskulttuuria

Lahtelainen opettaja, FT **Raija Pyöli** on laatinut Aunuksen piiristä kokoamastaan väitöskirjatutkimuksen haastattelumateriaalista mainion livvin-kielisen lukemiston.

Siinä kuvataan eloisasti ja värikkäästi Aunuksen rahvaan elämänmenoja heidän itsensä kertomana. Aihepiireittäin ryhmitellyt ja myös suomennetut puhenäytteet antavat autenttista tietoa sekä livvin kielen nykytilasta että siitä ympäristöstä, missä Karjalassa elettiin Neuvostoliiton romahtamisen aikoihin. Kirjoittaja toteaa, että vaikka kaikki haastatellut pysyivät vapaasti keskustelemaan omalla kielellään, niin haastatellun iästä riippumatta venäläisyys näkyi kaikilla kielen tasoilla, erityisesti sanastossa. Mielenkiintoinen on Pyölin mainitsema ns. koodinvaihto,

joka tarkoittaa sitä, että puhe ajoittain vaihtuu kokonaan venäjäksi ja taas palautuu livviin. Venäjän vaikutus näkyy - tosin se on vaikeammin havaittavissa - myös kielen rakenteessa. Tämä seikka on usein taustalla karjalaisten pakinatavassa, joka usein kuulostaa hauskalta suomalaisen korvaan.

Kertojen haastatteluissa liikutaan tunnelmasta toiseen, lapsuuden ajan muistoista sodan ja raskaan evakkovaiheiden kautta nykyaikaan ja sen uudenlaisiin haasteisiin. Murreasuiset tekstit ovat tarjolla myös suomennettuina. Kirja on helpollukkinen, miellyttävä luekuelämys. - SV

• **Raija Pyöli: Elostu paginan välis. Nykyäänusta ja karjalaiskulttuuri. 106 s. Salmi-Säätiö 2000.**

Kiintoisa kirjakevät

Karjala-aihe on hyvin esillä tämän kevään kirjauutuuskissa. Olemme poimineet vinkiksi lukijoillemme seuraavat teokset eri kustantajien valikoimista.

- Suunnitelmatalous Neuvosto-Karjalassa 1929-1941. Sari Autio, SKS.

- Suomalainen kansakoulu Itä-Karjalassa 1941-1944. Martti Hölsä, Okka-säätiö.

- Viipuriin ja maailmalle (Saimaan kanavan historia). Jyrki Paaskoski, Otava.

- Linnaleirit ja vainovalkea (Viipurin sotahistoriaa 1500-luvulla). Anssi Mäkinen, SKS.

- Raja-Karjalan kunnailta. Aino Rätty-Hämäläinen, WSOY.

- Vanhoilla urilla (Kirjoituksia Karjalasta, luonnosta, suomalaisista merkkihenkilöistä sekä yliopisto- ja tiedepoliitikasta). Hannes Sihvo, SKS.

- Inkerin ruokaperinne. Aira Kuronen, SKS.

- Raja-Karjalan riistapoliitilla. Sulo Tiainen (toim.), Otava.

- Inkerin itkut. Aila Nenonen (toim.), SKS.

- Suomalaisia vankileirien saaristossa. Erkki Vettenniemi (toim.). Art House.

(jatkuu sivulta 23)

Olga Nykänen

mutta muutti sitten Ouluun, missä oli vielä mukana työelämässä vuosikautia.

Olga lapsista eivätkä tyttäret - kun asuvat kaukana - olleet paikalla syntymäpäiväjuhlissa. Pojan lisäksi onnittelemaan olivat saapuneet sisarusten lasten perheitä sekä tietysti naapurit. Iloisena yllätyksenä Olga juhlavieraiden joukossa olivat Kuusamosta tulleet Juhani ja Laina Homanen, hekin samaa "suurta sukua, heliää heimokuntaa". - Juhani ja Laina toivat Olga lahjaksi suurennoksen vanhasta valokuvasta, joka on yli 60 vuoden takaa.

Jännittyneinä odotettiin kaukaisimpia tiedossa olevia vieraita. Olga samoin kuin muutkin paikalla olleet saivat ensi kertaa tavata Aarne-veljen pojantyttären Kristiinan, joka oli matkustanut poikaystävänsä kanssa varta vasten Tanskasta asti Olga onnittelemaan. - SN

Vienalainen pilvilinna

Pohjoinen kirjailija **Teo Sorri** on toteuttanut monivuotisen haaveensa ja kirjoittanut dokumenttiromaanin itsänsä Arvi Sorrin ja tämän serkun Santeri Haapasen retkestä Vienan Karjalaan 1920. Kyseessä ei ollut mikään tavanomainen turistimatka: Santeri Haapanen toimi Suomen hallituksen valtuutettuna tehtävään avustaa Vienan Karjalan väliaikaista hallitusta ja Arvi Sorri oli hänen sihteerinsä ja avustajansa. Tehtävän Suomen hallitus oli määrännyt saimeksi.

Kirja perustuu pääasiallisesti edesmenneen rovasti, nimismies Arvi Sorrin jäämistöön ja muistiinpanoihin, jotka hän kirjoitti eläkkeelle jäätyään vuonna 1969. Alkuperäinen päiväkirja tuhoutui Kivijärven taistelun aikana 23.6.1920. Mainitussa taistelussa tuhoutui myös väliaikaisen hallituksen arkistokin. Teos vahvistaa näin tapahtuneen. Lisäksi tekijä on

täydentänyt kuvaa tapahtumista haastatteluin ja kirjallisuuden avulla.

Vienalainen pilvilinna on mielenkiintoinen lisä Karjalakirjallisuuteen. Tapahtumien vyöryä tarkastellaan Arvi Sorrin silmin. Historiallisesta pohjastaan huolimatta kysymyksessä ei ole historiateos. Fiktiivisellä, kuvitteellisella aineistolla on suuri osuus (mm. kaikki repliikit ja paljon muutakin). Tekijä on lisännyt mukaan mausteeksi vähän romantiikkaakin: valtuutetun sihteerin mieltä Vuokkiniemen kirkossa ensi kertaa näkemänsä englantilaiseen sairaanhoitajaan Alice Mc Belliin, joka on siellä auttamassa sairaita ja haavoittuneita sekä - etsimässä vienankarjalaista isäänsä. - Liekö tämä fiktiota vai faktaa. - SV

• **Teo Sorri: Vienalainen pilvilinna. 190 s. Kuvia, kartta ja dokumentteja. Omakustanne. Tornio 2001.**